

CAMPILLO, Jordi; ROMERO, Susana. *Espoli: del museu al jutjat. Les infraccions penals contra el patrimoni històricoartístic a Catalunya (1983-2015).* Barcelona: Rafael Dalmau editor, 2016. Col·lecció Camí Ral, 38. 132 pàgs. [17 x 24].

Els autors aporten un següit de casos de robatori de patrimoni - obres d'art, objectes i documentació- que hi ha hagut a Catalunya, des de l'any 1983 al 2015. La darrera normativa –el Codi Penal de 1995- penalitza els furts i robatoris, tant si es tracta d'accions comeses a jaciments arqueològics, museus, arxius, esglésies, cases particulars, etc. i mostra la diversitat d'accions portades a terme per la policia per recuperar aquest patrimoni, cosa que no és fàcil, ja que les obres són transformades i venudes al mercat internacional amb molta freqüència. També hi ha casos vinculats a la falsificació d'obres d'artistes coneguts per aconseguir uns ingressos.

El concepte de patrimoni es va forjar durant la Revolució Francesa, i ja el codi penal de 1822 penalitzava i sancionava els delictes contra el patrimoni. Fins l'any 1911 no es va aprovar una normativa de patrimoni històric, n'hi va haver d'altres. El 1983 es varen iniciar mesures encaminades a inventariar i controlar els béns mobles i immobles; es va començar una tasca de conservació i restauració del patrimoni; sent la llei a Catalunya de 1993, d'acord amb l'article 9 de l'Estatut d'autonomia, que tenia com a precedent la llei de 1934.

De fet s'ha trobat delinqüents molt variats desenvolupant aquestes tasques, des dels aficionats i els lladres comuns, fins a antiqüaris, galeristes i col·leccionistes. S'han donat casos com el que va tenir lloc en l'exposició al Museu Diocesà de Solsona (1974), en el qual s'observà que les taules gòtiques de l'exposició no eren les originals, ja que un antiqüari s'havia encarregat de la seva reproducció. O bé al Museu Victor Balaguer de Vilanova i la Geltrú, ja que de les seves sales va desaparèixer una part de la col·lecció de pintura castellana.

Els furts a les zones rurals de Catalunya, petits nuclis i masies va ser molt corrent a la dècada dels vuitanta. De vegades varen tenir un petit ressó a la premsa, tot i que la difusió del robatori depèn de la importància simbòlica i econòmica del robatori. Per exemple es va parlar del robatori d'un cantoral gregorià durant la nit al monestir de Santa Maria de l'Estany, que després de dos anys la Guàrdia Civil va localitzar a la ciutat alemanya de Leipzig ja que un llibreter havia adquirit el llibre. No sempre és fàcil saber l'origen de les peces que es compren; en aquest cas havia passat abans per una casa de subhastes de Londres.

Els autors revisen una gran quantitat de casos centrant-se en l'ordre cronològic i en la tipologia de furts i delictes. De fet aporten coneixements sobre l'estat de transformació de l'obra, el seu deteriorament, etc. i també sobre aspectes vinculats a la captura dels delinqüents i les penes que varen haver de pagar per cometre aquest tipus de delictes. De totes maneres, normalment no resulta fàcil localitzar als lladres, per

causa de les transformacions que pateixen moltes obres, i perquè al fer la denúncia no es pot aportar una informació detallada de l'obra, una fotografia, etc., ja que no hi ha un registre de les peces i la informació es troba dispersa. Els autors diferencien entre els furt, els expolis, els delictes d'estafa, etc., si bé no poden apreciar quina és la incidència real d'aquest tipus de delictes. De vegades hi ha diferents cossos implicats: Guàrdia Civil, Cos Nacional de Policia, Mossos d'Esquadra i un desconeixement de la matèria, de manera que els fets delictius s'introdueixen de forma errònia a les bases de dades.

Els autors consideren que el codi de 1995 pateix deficiències, ja que no ha servit per agrupar totes les figures delictives que hi tenen incidència. La cobertura legal és insuficient i per aquest motiu moltes conductes no són penalitzades. De totes maneres la llei de 1995 ha suposat una notable millora en la regulació dels delictes contra el patrimoni.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

Los autores aportan una serie de casos de robo de patrimonio –obras de arte, objetos y documentación- que se han dado en Cataluña, desde el año 1983 hasta 2015. La última normativa – el Código Penal de 1995- penaliza los hurtos y robos, tanto si se trata de acciones cometidas en yacimientos arqueológicos, museos, archivos, iglesias, casas particulares, etc. y muestra la diversidad de acciones llevadas a cabo por la policía para recuperar este patrimonio, cosa que no resulta fácil, ya que las obras suelen ser transformadas y vendidas en el mercado internacional con mucha frecuencia. También existen casos vinculados a la falsificación de obras de artistas conocidos para conseguir unos ingresos.

El concepto de patrimonio se forjó durante la Revolución Francesa, y ya el código penal de 1822 penalizaba y sancionaba los delitos contra el patrimonio. Hasta el año 1911 no se aprobó una normativa de patrimonio histórico, si bien hubo otras. En 1983 se iniciaron las medidas encaminadas a inventariar y controlar los bienes muebles e inmuebles; se inició una tarea de conservación y restauración del patrimonio; siendo la ley en Cataluña de 1993, según el artículo 9 del Estatuto de autonomía, cuyo precedente era la ley de 1934.

De hecho se han encontrado delincuentes muy variados desarrollando estas tareas, desde los aficionados y los ladrones comunes, hasta los anticuarios, galeristas y coleccionistas. Se han dado hechos como el que ocurrió en la exposición del Museo Diocesano de Solsona (1974), en el cual se observó que las tablas góticas de la muestra

no eran originales, pues un anticuario se había encargado de su reproducción. O bien en el Museo Víctor Balaguer de Vilanova y la Geltrú, ya que de sus salas desapareció una parte de la colección de pintura castellana.

Los hurtos en las zonas rurales de Cataluña, pequeños núcleos y masías fueron muy corrientes en la década de los ochenta. A veces tuvieron una pequeña repercusión en la prensa, a pesar de que la difusión del robo depende de la importancia simbólica y económica de dicho robo. Por ejemplo se habló de la sustracción de un cantoral gregoriano durante la noche en el monasterio de Santa María de l'Estany, que después de dos años la Guardia Civil localizó en la ciudad alemana de Leipzig, ya que un librero había comprado el libro. No siempre resulta fácil saber el origen de las piezas que se compran; en este caso había pasado anteriormente por una casa de subastas de Londres.

Los autores revisan una gran cantidad de casos centrándose en el orden cronológico y en la tipología de hurtos y delitos. De hecho aportan conocimientos sobre el estado de transformación de la obra, su deterioro, etc. y también sobre aspectos vinculados a captura de los delincuentes y las penas que tuvieron que pagar por cometer este tipo de delitos. De todos modos, normalmente no resulta fácil localizar a los ladrones, debido a las transformaciones que padecen muchas obras, y porque al realizar la denuncia no se puede aportar una información detallada de la obra, una fotografía, etc., ya que no existe un registro de las piezas y la información se encuentra dispersa. Los autores diferencian entre los hurtos, los expolios, los delitos de estafa, etc., si bien no pueden apreciar cual es la incidencia real de este tipo de delitos. A veces hay diferentes cuerpos implicados: Guardia Civil, Cuerpo Nacional de Policía, Mossos d'Esquadra y un desconocimiento de la materia, de modo que los hechos delictivos se introducen de modo erróneo en las bases de datos.

Los autores consideran que el código de 1995 padece deficiencias, ya que no ha servido para agrupar todas las figuras delictivas que tienen incidencia. La cobertura legal es insuficiente y por este motivo muchas conductas no son penalizadas. De todos modos la ley de 1995 ha supuesto una notable mejora en la regulación de los delitos contra el patrimonio.

IHE
(Secretaria de la revista)